

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ție.
Mulțumite publice și Loc de
schimb costă fiecare ștr 20 Bl.
Manuscrisurile nu se in-
terpoiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Criza din Budapesta.

Criza dela ziarele partidului a ajuns în fază acută. De trei ani și jumătate de zile *Lupta* a fost înființată, viața ei a fost latentă aproape neîntreruptă. Născută dintr-o idee greșită — că centrul vieții politice trebuie mutat în afară de țară românească — era cu neputință ca să ducă o viață normală și sănătoasă. Nu voim să stăruim mai mult asupra acestui plin de crize al gazetei. Sânt oameni cari, pornind din instinctele lor, ar vedea și în constatările noastre sentiment de bucurie răutăcioasă.

În faza de azi a crizei, nu putem decât sentimente de regret, și de compătimire pentru victimele ei. Un singur lucru de bucurie credem a avea însă: siguranță că izbucnirea aceasta crize va produce măcar o curățire și lămurire deplină a lucrurilor. Am crede că după atâtea experiențe, măcar de data asta, victimele ei și să scoată învățămintele cuvenite și să se lupte cu autorul și cauza peremptorie a crizei, cu acel tipograf, ridicat la gloria de ziar național. Am crede chiar că este de prisos să mai spunem aceasta și că când toată lumea, până și cel din afară de țară, va găsi concluzia asta: *Man Birăuț!* ar fi de prisos și să spunem că o mai scoatem și noi încă odată. Și totuși, ori cât de dureros e, trebuie să facem. În interesul curățeniei, a demnității și prestigiului presei și a cauzei ce

reprezintă, ne credem în drept și datorim să cere să se facă în sfârșit ruptura cu *Birăuț*.

Căci ce s'a întâmplat?

În *Lupta* ce ne vine azi, cei doi redactori interimari ai ei, declară că au primit din partea d-lui Dr. T. Mihali *autorizația de a conduce mai departe ziarul, până la aplanarea pașnică a conflictului*.

Va să zică partidul care a provocat ruptura cu *Birăuț* și l'a oprit să mai scoată gazeta, acuma revine. Actul de nesupunere al lui *Birăuț* care a scos ziarul contra acestui ordin primește aprobarea ulterioară a președintelui clubului și hotărârea părintelui *Lucaci* de a rupe cu *Birăuț* și de a reorganiza ziarul *e dezavuată pe față*.

Dar ni-se va întâmpina că ce ne privește pe noi lucrul acesta și ce ne importă dacă ziarele partidului vor apare de aci înainte în tipografia cutare sau cutare?

Am putea, ce-i drept, să ne punem și noi pe punctul acesta de vedere și să zicem cu cinismul pe care-l arată unii confrăți: *Man schlägt sich und man verträgt sich...*

Am avea chiar un motiv de rezervă. Sânt confrăți cari nu văd în toată întâmplarea asta decât o nouă ceartă între *Lupta* și *Tribuna*, pe când toată lumea știe că tocmai dimpotrivă, *Tribuna* a fost solicitată de *Lupta* de a o sprijini în lupta asta împotriva celui care a fost vrășmașul existenței ei morale. Dar lăsăm confrăților din chestiune fericirea de a putea privi lucru-

rile dintr'un punct de vedere atât de coborât și fals.

Pentru noi chestiunea asta are un caracter cu mult mai important. E o chestiune de moralitate publică și un interes de prestigiu al presei și al partidului național.

În împrejurările în cari ne găsim motive, de ordin superior ne impun, mai mult decât oricărui popor, *păzirea curățeniei morale a vieții noastre publice și a reprezentanților ei*. Ea e arma de căpetenie, e paladiul nostru național. Câtă vreme corupția și demoralizarea va fi izgonită dintre noi, superioritatea moralității ne va asigura viitorul și izbânda definitivă a luptelor noastre. Decăderea moravurilor va însemna dimpotrivă *inceputul biruinții vrășmașului*.

Dar cine e *Birăuț*? De când o intrat în politica noastră, el a fost un factor perpetuu de nesupunere, de imoralitate și de experiențe rușinoase pentru partid. Cazul lui e încercarea unui arivist amoral, de a-și face cu orice preț, cale spre un rol public și a-și crea un loc între conducătorii noștri politici.

El e cel dintâi reprezentant al încercării de a comercializa presa noastră și de a-i răpi virginitatea convingerilor, făcând dintr'o luptă pentru ideal, o simplă întreprindere negustorească.

Chiar și într'o societate atât de democratică cum e a noastră se cer două condiții pentru a te impune: *cinstea și talentul*. Care e însă superioritatea intelectuală a lui *Birăuț*? Nu are nici școală nici

Frumuseța femeiască.

În vreme, spune Marcel Prevost în ultimul volum *Feminités*, nu a fost atât de înalt în fața frumuseții femeii, ca epoca actuală.

În toată reclama magazinelor frumuseța femeii nu este preocuparea contemporană a nici un popor, a nici unui oraș. Și ceea ce ar părea surprinzător, poporul și orașul care se preocupă puțin de frumuseța femeii, sânt francezii și englezii.

În Londra sânt *professional beauties*, modele autentice ale căror figuri sânt expuse în muzeul negustorului de fotografie. În America recurdului dă bărbaților din Est o apăsătoare de entuziasm pentru frumuseța femeilor, că vor cu orice chip ca și în capitolul este să fie cei dintâi din lume.

În Paris, dimpotrivă, nu consacră decât masca municipale cultului frumuseții feminine: frumuseța feminină în Paris este reprezentată de mamele drăguțe ale vânzătoarelor sau spălătoarelor, cari nu displac, privite dela înălțimea terestre, dar care nu evocă cătuși de puțin, pe Elena d'n Sparta, nici pe doamna de Cambray, lady Hamilton, sau doamna de Castiglione.

Acute mascarade afirmă gustul poporului. În felurile cercuri parisiene, chiar în cele mai elegante și strălucite, găsim o indiferență iden-

tică de a provoca o dispută în chestia care este cea mai frumoasă pariziană, cel mai

mulți parisiensi ar rămâne paf, dacă le-ai cere numele unei asemenea femei.

Nu există cea mai frumoasă *Pariziană*! Că-lăuziți conversația pe panta de a afla care este cea mai elegantă pariziană, veți vedea că discuția se însulește.

Se vor cita douăzeci de nume contemporane, fie care având cavalerii săi, gata să arunce mânușa, faptul acesta nu este semnificativ?

La Paris, și încetul cu încetul în toate centrele care imitează Parisul, cultul eleganței a înlocuit cultul frumuseții.

O femeie frumoasă dar lipsită de eleganță nu însemnează nimic. O femeie elegantă, dar fără frumusețe, are o însemnătate în raport cu eleganța ei. Spuneți unei pariziene:

— Doamnă, nici o femeie nu este atât de frumoasă ca d-voastră, dar nu știți să vă pieptănați, nici să vă îmbrăcați!

Doamna vă va da pe ușe afară și va păstra o rancună veșnică.

De unde vine asta?

Care sânt cauzele care au determinat acest *«kach»* al frumuseții feminine în folosul eleganței?

În primul rând, cauza adincă, rezortul esențial al tuturor moravurilor moderne, pasiunea nivelării, ura împotriva privilegiului. Strălucirea frumuseții unei figuri feminine era cel mai magnific privilegiu, care își făcea efectul în mod spontan, fără ca persoana care beneficiază de acest privilegiu să facă vre-o sforțare.

Advocatul Phryneel smulge voalul clienței sale și judecători subjugăți achită pe Phrynea. Dna Recamier debarchează la Londra și imediat li deshamă trăsura și se inhamă în locul calilor. Mulțimea femeilor, acele care nu sânt nici frumoase nici urite pot să tolereze o inegalitate atât de puțin măgulitoare?

Printr'o activitate minunată asupra simțurilor și spiritului bărbaților, printr'o sută de artificii ale pieptănului, prin farduri, prin tincturi, printr'o deformare sistemică a tipului feminin natural și clasic, au ajuns să incurce toate noțiunile pe cari sârmanii bărbați le aveau despre frumuseța soațelor lor.

Astăzi, în Paris, unde acțiunea feminină s'a manifestat cu mai multă continuitate și a întâlnit cel mai prielnic concurs, se poate spune că nu mai sânt nici femei urâte, nici femei bătrâne întru cât au ceva parale. În schimb nu mai sânt *«frumuseți»*. Nici nu se mai spune:

— Dna cutare e frumoasă!

Acest adjectiv pare puțin cam brutal, puțin cam greoiu: nu sânt sigur dacă nu ar jigni chiar pe doamna căreia s'ar aplica.

Se zice:

— Doamna cutare e foarte drăguță!

Sau.

— Doamna cutare e delicioasă!

De asemenea se utilizează comparația: o statueta de Saxa, un Boticelli, un Helen etc.

Cât despre vorbele, astăzi în desuetudine *«femeia frumoasă»* indică o persoană puțin cam masivă, cam greu de îmbrăcat.

cultură de autodidact. E pur și simplu un analfabet abil care a învățat, culegând litere, să lege câte o propoziție. Fondul lui moral? Trebuie să mai amintim fapte cari sânt prea cunoscute? Să mai cităm pe Burdea ca martor pentru constatarea virginității lui sufletești? Și nu e asta singura din matrapazlicurile eroului nostru. Am crezut însă că asta singură ar fi ajuns pentru a convinge pe oricine că avem de a face cu un element primejdios, cu un virus care poate infecta tot organismul nostru național și poate introduce în el infecția demoralizării. Toată lumea noastră a așteptat ca partidul să rupă orice legătură și să se lepede de orice comunitate cu omul acesta, a doua zi după destăinuirea rușinoasei sale trădări.

Ce am văzut însă? Partidul l-a reprimit, l-a îmbrățișat, oameni de frunte l-au distins cu încrederea lor și l-au făcut la 7—8 luni după tradarea lui mărturisită, proprietarul leg. I și nelimitat al ziarelor partidului, încasând foloasele materiale. Dar publicul nostru, atât de iertător, a iertat și greșeala asta.

Birăuț însă nu a renunțat la visul lui de al ajunge. În mod meșteșugit el provoacă acum un conflict, în condițiile cele mai rușinoase pentru partid. Într'un moment dat se amestecă în afacerile redacției și decretează pur și simplu scoaterea din redacție a durorilor ziaristi cari i-se par că nu au tocmai sentimente de admirație pentru el și i pot împiedica planurile.

În felul acesta un om cinstit, un muncitor talentat al gazetăriei ajunge la discredita lui Birăuț și trebuie să se plece cenzurei lui. Vă puteți închipui o situație mai rușinoasă și umilitoare pentru o redacție și pentru un om de trecut și rolul politic a părintelui Lucaci, care trebuie să se supună acestui *justament* al lui Birăuț? Și vă puteți închipui mai multă obrăznicie decât aceea a unui tipograf de a refuza partidului supunerea și de mai adăuga la acest act o sumă de insulte, bănuiele și joshicii directe și indirecte

la adresa unor oameni ca d. Mihali, Lucaci, Goga și doi ziaristi.

Și cu toate acestea mai este, mai *poate fi* cineva azi în partid care să se gândească la o »aplanare pașnică« a conflictului și o întoarcere la Birăuț? Ce va zice lumea când va vedea că partidul ține mai mult la el decât la demnitatea părintelui Lucaci, la cinstea redactorilor insultați, la reputația morală a celor două ziare? Și cine garantează că pe viitor nu se vor repeta iarăș și tot fără succes încercările lui Birăuț de a stăpâni ziarele și *moralicește*, după ce azi *materialicește* sânt ale lui?

Sântem cei din urmă cari avem interesul de a înlătura pe Birăuț, dar în numele cinstei și al prestigiului presei din care facem parte, în numele autorității partidului, *cerem cu stăruință înlăturarea deplină a acestui om.*

Dacă partidul și oamenii lui de frunte mai țin la demnitatea lor, la demnitatea ziarelor cari se cheamă că-i reprezintă, dacă nu vor să se alimenteze bănuiele pe cari Birăuț le-a aruncat asupra lor, trebuie să se rupă de el. Dacă partidul are nevoie de un organ oficios, pentru ce tocmai acesta să fie cel mai desprețuit și cel mai compromis prin veșnicele-i crize și prin insectele murdare cari se sălășluiesc și-l stăpânesc? Cinstea și prestigiul partidului național cere o reorganizare și curățirea definitivă.

Vom urmări lucrurile și le vom controla, orice intenții ni s'ar atribui de suflute înguste și mârșave. Căci, repetăm, e o chestie de curățenie a moravurilor noastre politice și datoria noastră e de a veghia asupra ei.

România și discursul contelui Khuen.
»Voința Națională« din București, organul partidului național liberal, scrie despre discursul rostit de ministrul-președinte contele Khuen-Héderváry în chestia naționalităților:

»Deși chestia naționalităților a fost adusă în discuție încă de la începutul sesiunii parlamentare,

felul cum se discută această chestiune, ne să ne întărim tot mai mult în convingerea că vernal ungar nu se gândește serios la rezolvirea acestei chestiuni.

În timp ce Tisza a vorbit — așa cum a vorbit — în timp ce Khuen Héderváry se declară aderent al împăcării, contele Apponyi vine și declară că »nu se pot admite naționalitățile pe un fel de concesiuni, nici de limbă, nici în alte privințe«. Asimilarea popoarelor trebuie să se facă pe temelul unei singure idei ce va străluci în zilele tuturor. Chestiunea naționalităților se rezolvă pe factori puternici la Viena și acțiunea maghiară va ține cont de această circumstanță de rezolvirea ei. După cum se știe curtea imperială a impus guvernului Khuen împăcarea cu naționalitățile. Dar declarația lui Apponyi nu e ea menită să ușureze situația guvernului față de angajamentul luat față de Viena?

Contele Khuen a declarat că se solidarizează întru toate cu cele spuse de Tisza. Cerec semnează că împăcarea cu românii nu se face odată.

De altfel în discursul său primul ministru Ungariei n'a spus nimic nou. Același idei au fost enunțate de decenii în presa maghiară. Doar în privința afirmațiilor privitoare la naționalitățile popoarelor nemaghiare găsim ceva nou. Khuen Héderváry recunoaște că aceste popoare nu mai pot trăi la descompunerea Ungariei. Sărbii nu mai pot merge spre Serbia, nici nemții spre Germania, românii spre România.

O întrebare se impune: Când primul ministru al Ungariei recunoaște că gravitațiunile în Europa au încetat, ce l'implică a veni cu astfel de proiecte, prin cari să se asigure libera dezvoltare economică și culturală?

Criza croată. Din Agram se telegrafează că banul Tomasić va convoca în cursul acestei săptămâni pe deputații sârbi și croați la o consfătuire pentru a le aduce la cunoștință că Maj. Sa n'a primit de la el și a le oferi din nou pace.

În cercurile bine informate se crede că deputații croați vor renunța la câteva din

Când l-se aplică unei femei calificativul »frumoasă« primul gând ce l-se sugerează este să urmeze un regim:

— Luați seama, doamnă, începeți să vă îngroșați!

Iată privilegiul pe dos: e tot atât de jenant să îți porți frumusețea, ca și când ai purta un nume mare. Tocmai lucrul ăsta îl dorește mediocritatea femeilor.

În zilele noastre d-na de Recamier ar putea să se plimbe pe străzile Londrei, fără să turbure pe nici un trecător.

Și dacă, vreun avocat modern s'ar încumeta să desvăluie o Phrynee modernă, ar face cu siguranță să fie condamnată, iar pe de-asupra s'ar vedea urmărit pentru ultragiul la pudoare.

Astfel Krachul frumuseței feminine a e în primul rând o cauză profundă și meschină: revolta femeilor în contra unui privilegiu.

Mai este o cauză mai nobilă: schimbarea progresivă a condiției femeii în viața modernă.

Femeea trebuie să fie un instrument de decor și de plăcere — și nimic mai mult — sau nu trebuie să se gândească la frumusețea ei decât după ce a căutat să fie folositoare și să farmece spiritul?

Ea trebuie, să fie în același timp farmecul spiritului și al ochilor, răspund oamenilor cum se cade.

Da, dar viața este foarte scurtă pentru atâtea sfârșiri contradictorii. O femeie care are cultul propriei sale frumuseți, nu se gândește decât la acest lucru. De pildă, d-na de Castiglione care se adora în sensul mistic al cuvântului, și care și-a petrecut cea mai mare parte a vieții sale

meditând asupra trăsăturilor figurei sale și asupra liniilor corpului său.

Concluzia lui Prevost este că trebuie să ne resignăm în fața acestui faliment al frumuseței feminine.

Scrisoare din Roma.

Caruso la Roma. — În câte opere a cântat Caruso. — Cât încasează un teatru când cântă Caruso. — Cât i-se plătește pe seară. — Înciputul faimei sale.

Regele tenorilor, falmosul Caruso, a venit pentru două zile la Roma. Vizita aceasta, în Ce tatea eternă, constituie un eveniment care va avea ca urmare o serie de reprezentații date aici la Roma, cu celebrul tenor.

Caruso a venit la Roma ca să ia ultimele înțelegeri cu comitetul operei, în vederea reprezentațiilor din anul viitor, la teatrul *Constanzi*.

Zicem că aceasta vizită este un eveniment, căci Caruso, de când a ajuns cel mai mare tenor din lume, nu a mai cântat nici odată în Italia, monopolizat pe de o parte de teatrul *metropolitan* din New York, pe de alta de impresarii de opere, cari îl plătesc foarte bine, ca să cânte în vre-o seară sau două în vre-un teatru din Berlin, Paris sau Londra. Însă, în anul viitor, cu ocazia marelor sărbări cari se vor face la Roma pentru aniversarea a 50 de ani de Capitală a Italiei, la teatrul *Constanzi* va fi o stagiune extraordinară de operă, în care pe lângă alte cele-

britați universale ale cântului, vom avea și pe Caruso.

Se va cânta, între alte opere, probabil de Verdi și o operă nouă de Puccini, unul din operelor *Tosca, Manon etc. Frumose opera din West.*

Acum de curând, Caruso a cântat la Paris în opera *Nanon*, și succesul a fost atât de mare încât teatrul încasa în fiecare seară peste 100.000 de franci.

Până acum, Caruso a cântat în 65 de opere diferite, toate cu succes strălucit, și voca din zi în zi s'a făcut mai robustă, putând să cânte fără nici o sforțare în operele durabile totuși nepierzând nimic din dulceața, din tălătea acelei *mezzo voce*, ce avea în anii săi țel sale.

În turneurile sale, Caruso cântă orice operă mai ales *Aida, Bohema, Tosca, Carmen, Pagliacci.*

La Berlin, a avut succese nespuse cu opera lui Leon Cavallo, și când alături teatrului *Pagliacci* cu Caruso, lumea se bătea la cap să cumpere bilete. La Paris, *Pagliacci* cânta uitare, dar anul acesta, teatrul *Chatelet* a dat serii de-arândul *Pagliacci* cu Caruso și a încasat câte 64000 de franci în fiecare seară.

Actualmente Caruso și a reînviat contractul teatrului *Metropolitan* din New-York pe un an, cu obligația de a cânta cinci zeci de opere în fiecare an și ca plata 10 mii de franci pe seară. În afară de asta, în turneurile sale în Europa este plătit 20000 de franci pentru o seară de concert, suma ce pare enormă, dar gândind d. e. că anul trecut în Ostanda, sala concertului

...le lor și criza se va sfârși astfel
...ale pacinică.

Correspondența română publică în zia
România următorul comunicat:

colonelele citorva dintre ziarele noastre a fost
...părerea că «Correspondența română» a trans-
...formulară tendențioasă textul discursului
...curind de contele Stefan Tisza în dieta un-
...ea e privită de ziarele naționaliste cu neîn-

... să vă dăm informațiunea, că «Correspon-
...română» n'a restabilit textul discursului rostit
...Tisza după o împărtășire făcută prin telefon,
...o depeșă telegrafică redactată pe baza unei
...pe notele stenografice ale dietei, iar răspun-
...pentru exarcatatea traducerii din limba ma-
...în cea română o primim cu atât mai ușor, cu
...să punem la dispozițiunea ori și cui atât
...cit și textul publicat în ziarul oficial al dietei

... nostru a fost unul dintre ziarele cari au
...atitudinea plină de nedumeriri a unora
...ziarele românești din Regat, cari au înre-
...discursul contelui Tisza cu osrecari elogii,
...balorește rezumatului tendențios ce a fost
...Bucureștiului. Noi n'am amintit cu nu-
...Cor. rom., care acum se mărturisește au-
...comunicatului. Am vrea numai să facem
...observații: n'a tras nimeni la îndoială exa-
...traducerii, ci s'a spus numai că din rezu-
...discursului Tisza lipsesc pasagiile în cari
...și insultă și se copriind numai frazele
...sincere — în cari vorbește despre nece-
...impăcării, fără să se amintască și condi-
...ce ni-le pune contele Tisza.

Mangra... Slavici... Tisza... Se putea ca trini-
...aceasta să nu înfrunze comunicatele «Cor.
...astfel

Lukács László. Citim în «Bud. Hp.», «Numele
...László e ominos în politică. Unul care poartă
...nume e un preot ungar, tipic, — dar politica-
...văli cu cea mai neagră conștiință a adus faimă
...supra combinației acestor două nume, Lukács și
...Regret că n'a mai intrat în parlament, pentru-
...vor fi vorbind mai frumos și mai corect
...dar mă bucur mult că a căzut la alegeri,
...puțin au sentimente mai puțin ungurești,
...acest preot cu chip de gvardian».

scrie despre părintele Lucaci presa ungurească,
...pe părintele Mangra — îl laudă!

... unde cânta Caruso încasa în fiecare
...câte 95 de mii de franci din vânzarea bi-

chipul aceste, de cincizece ani, Caruso
...câștigat suma de 8 milioane. Și când te gân-
...că acum 15 ani, Caruso cânta pe 80 de
...pe 15 zile!

La început, vocea lui Caruso era șulerătoare
...și prietenii îi ziceau *vântul*. Pe atunci
...Neapol, orașul lui natal, Caruso câștigă mai
...cântând românește pentru streinii cari ve-
...la Neapol. Mulți ani a suferit lipsuri, mi-
...chinuri, până ce el singur a început să
...zeze cu dragoste, a început să-și îndrepteze
...după altul defectele voci și încetul cu încet,
...cele frumoase. Astăzi este Caruso celebrul

Si astăzi, ori de câte ori cântă, Caruso este
...de o neliniște nervoasă, pe care cu greu
...poate stăpâni, și până ce nu sfârșește re-
...prezentăția, dânsul nu-și recapătă liniștea. Sânt
...cari după ce și-au cântat fraza sau ro-
...adorm între culise așteptând replica; Ca-
...trăiește fiecare minut din drama ce cântă

Cuvântul lui Burdea. Citim în «Lugosi
Ellenör». Înainte de alegeți, Măria Sa Burdea a
declarat secretarului de stat J. Kabffy și ministru-
lui-președinte Khuen că în caz dacă va fi ales
deputat, va renunța la președinția fondurilor gră-
nițărăști. Promisiunea aceasta a făcut o încredința
că guvernul va rămânea în minoritate. Guvernul
însă a obținut majoritatea, — Burdea însă nu
vrea să renunțe la președinție. Declară că mai
bine renunță la mandat, — dacă comisia de im-
compabilitate va declara că aceste două posturi
sânt incompatibile. În același timp însă a și pornit
acțiunea pe lângă membrii comisiei ca să nu
declare incompatibilitatea, — fiindcă el e patriot...

Scrisori din București.

Discursul lui Mangra. — Polemici din
cauza discursului lui Tisza. — Atacuri și
răspunsuri. — O greșală.

București, 9 Iulie. —

În marile cafenele din București cel mai cău-
tat ziar este fără îndoială «Tribuna». La Kübler,
la Imperial și Boulevard, unde se adună tinerii
intelctuali și scriitorii, cari aparțin diferitelor gru-
pări literare, articolele din «Tribuna» se citesc,
se comentează, se discută. Cuvântul ei are au-
toritate. Când a apărut închipitul discurs al lui
Mangra, acel crud *memento* la adresa celui care
n'a avut un cuvânt de protestare în con-ra in-
sultelor aduse de Tisza foștilor săi tovarăși de
luptă, în primul rând s'a crezut că în adevăr
vicarul dela Orade a făcut acel gest, de dragul
cărui un om cu suflet, un caracter și ar fi jertfit
bucuros trecutul și viitorul său.

— Mă, da inteligent om! Să-l vedem acum
pe cel cari l'au injurat ce or să mai zică? Da
cum de n'au sărit ungușii la el ca la Vai la?

Și fie-care tresărea de bucurie, văzând că
Mangra a dat o desmărire atât de strălucită
acuzărilor ce i-s'au adus. Abia după citirea
notiței dela sfârșit, băeșii s'au desmetecit din be-
ta entuziasmului lor. Și ce deprimare se citea
în o hli lor, când au înțeles, că atribuindu-i ase-
menea cuvinte, a voit să arăte cu atât mai mult
josenicia trădătorului.

Adecă ce ar fi fost, dacă Mangra ar fi rostit
un asemenea discurs? Ce-ar fi fost? De sigur
deputații majorității l'ar fi huiduit, câți va mai
îndrăsnii l'ar fi insultat. Contele Tisza ar fi ră-
mas plouat, uluit în fața răspunsului demn al

cu tovarășii lui, și până ce nu se lasă corlina,
dânsul studiază fiecare mișcare, fiecare privire,
fiecare poză a lui și a celorlalți. La sfârșitul
spectacolului este obosit, dar oboseala aceasta
fiind nervoasă, trece repede.

Vorbind despre greutățile ce le a întâmpinat
la începutul artei sale, Caruso a zis textual.

— Artiștilor, nu trebuie să li să dea nici pre-
miul de încurajare; în sfârșit nimic ce ar putea
să le facă tralul bun și ușor. Nu, căci în cazul
când ei au de toate nu mai studiază, nu se mai
trudesc, nu se mai căznesc ca să învingă toate
greutățile acestei vieți de artă. Am cunoscut
mulți tineri, cari au avut voci splendide și cari
s'au pierdut din pricina neglijenței lor. Am cu-
noscut artiști sulerițași de mecenai sau de spe-
culatori, cari își petreceau vremea în... plivnițe,
sau în case... echivoce; și atunci, adio do din
piept.

Ca să simți dragostea puternică de artă, ca
să poți ajunge la ceva, trebuie să suferi mizeria,
să lupți, să te sbați între focul artistic și chipu-
rile vieții, și numai atunci, dacă ești artist vei
triumfa. Dacă nu ești născut artist... mai bine
să nu începi nimic.

I. Th. Allan.

deputatului în haină pretească. Dar ce aureolă
cerească s'ar fi coborât împrejurul pletelor că-
runte ale celui ce ar fi dat dovezi că știe să slu-
jească la altarul domnului și la altarul națiunii
sale? Dar ce sgomot ar fi făcut acest discurs, ce
ecou ar fi avut în lumea întreagă.

În fața luptătorilor naționali ai altor neamuri
Mangra ar fi devenit un ideal, în fața noastră
el ar fi fost mucenicul sfânt, pe care nu l'am în-
țeles, în care, ca vechii jidovi necredincioși, am
aruncat cu pietre.

Nu era preferabilă cinstea ce l-s'ar fi dat de
cătră popoarele supuse nedreptății în Ungaria,
ca și în Prusia și Rusia, nu era preferabilă idolo-
latrizarea lui de cel mulți și buni? Ce-i favorul
unui vremelnic guvern pe lângă recunoștința
veșnică a tuturor neamurilor Ingenunchiate? Căci
scriitorul nu este al stăpânitorilor, ci al celor ce
luptă și cad pentru triumful dreptății. Și aceștia
sânt mulți.

Și vicarul Mangra n'a făcut o. A scăpat oca-
zia. Și poate nu-i va mai veni nici odată. Ce
om ghinionist!

Ziarele ungurești au trâmblat în lung și n lat
despre călduroasa primire cu care ar fi fost în-
tâmpinat discursul lui Tisza în România. Cu ce
scop au făcut, aceasta o știm. Publicarea în
«Tribuna» a articolelor, în cari era vorba de dis-
cursul lui Tisza a dat cea mai formală desmîn-
țire tendențioasă și iri ale ziarelor maghiare.
Nu cred că trebuie trecut cu vederea faptul că
faimosul discurs al leaderului guvernului, în Ro-
mânia, a dat prilej la o aprinsă polemică între
două ziare, «Viitorul» și «Seara». Aceasta din
urmă imputa «Viitorului» că ar fi prea indulgent
cu șovinistul conte, că ar aproba cele spuse de
dânsul. Faptul acesta a făcut ca «Viitorul» să
răspundă în niște termeni, cari ar putea să-i ră-
producă ziarele ungurești. Iată în adevăr la ce
reduce ziarul tinerilor liberali personalitatea și
ideile lui Tisza. Citesc răspunsul la acușările
«Serel»:

«A trecut o săptămână de când Tisza István
și-a ținut faimosul discurs, prin care, atacând pe
luptătorii de până acuma ai românilor de peste
Carpați, făcea în același timp apel la prietenia cu
români. Dacă acestul discurs în Ungaria nu
i-s'a dat nici o importanță, unele ziare dela noi,
în frunte cu «Seara» au ținut cu orice preț să
scoată în evidență personalitatea lui Tisza, care
până mai ieri era considerat ca un mort politi-
cește. E foarte suspectă această reclamă pe care
ziarul conservator o face șovinistului conte. De
o săptămână de zile sârmanilor cetitori li-se ser-
vește o proză anostă, în care se talmăcește im-
portanța — care de fapt nu există — a lui
Tisza.

Nu cred dnii dela «Seara» că acest subiect s'a
banalizat? Mă rog, ce este Tisza decât un sim-
plu deputat șovinist?

Vrea «Seara» să facă dintr'insul un al doilea
Bismarck? Are toată libertatea. Idololatrizeze l
cât vrea. Dar să nu pretindă dela un ziar serios
ca al nostru să dea importanță frazeologiei unui
om, care nu urmărește decât reclama, care crede
că va putea ajunge la vechea-i importanță, fără
a ține cont de schimbările aduse de vreme.

Popularitatea a căutat-o Tisza. Dar în timp ce
la Arad a fost bătut cu ouă clocite, «Seara» din
București îl consideră ca pe un semizeu, de care
tremură o lume. Ceace n'a găsit în Ungaria, a
a aflat la București. Și e trist. E foarte trist.

Firește, pe noi nu ne interesează Invecivele,
pe cari cele două ziare și le aruncă. Vorba e că
din acest răspuns se vede clar cum este consi-
derat Tisza în România: Un om mort politicește,
un reclamagiu, care vrea să-și dea o importanță
mult mai mare decât în adevăr este. S'au laudat
ziarele ungurești cu simpatia românilor din re-
gat? Și-au primit răspunsul.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti**

fabricanții de mobile în **Marosvásárhely**, și constă din:

capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din:
dulpuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane**.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți **400 coroane**.
Tare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conforma tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului
apropință la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la firmă.

Ziarele au publicat lungi coloane despre un caz de intoxicare la spitalul Colțea. Cazul s'a petrecut așa: Urmând a li se face la doi bolnavi injecții cu un ser de curând inventat, cu prepararea serului a fost angajată o tânără absolventă a cursului de chimie. Aceasta din greșeală, sau celind rău recepta scrisă de doctori, cari, după cum se știe, au hieroglifele lor, pe cari le descifrează numai specialiștii, a pus în ser o doză prea mare de sublimat corosiv. Bolnavii tratați cu serul astfel preparat au avut accese de intoxicare. Observându se din vreme greșala, s'au luat măsurile necesare de prevenire și ei au fost salvați.

Un caz, care nu este rar. Un caz ce li se întâmplă adeseori chiar și celor mai mari somități medicale. Căți mari doctori nu fac greșeli cu mult mai grave, fără a avea nici o scuză. Căți bolnavi nu închid pentru totdeauna ochii în urma acestor greșeli! Cu deosebire la operații, căți nu cad victime greșelii chirurgului! Este dar așa de populară zicătoarea: Operația reușită, bolnavul a murit. Și cu toate acestea cu astfel de cazuri nimenea nu și ridică cuvântul să protesteze.

În cazul de față însă gazetele au făcut atâta gălăgie. De ce? Pentru că este vorba de o fată, care nu se poate apăra, care n'are nici experiență, nici cunoștințele bătrînilor savanți. Și poate nu are nici curajul să spună că nu ea este vinovată. Este vechiul păcat omenesc de a lovi totdeauna în cel slab, în acela de a căruia răzbunare nu te temi nici odată. Căci știi că ea nu va veni. Nu poate să vie. Probabil biata fată își va pierde postul. Și cu toate acestea are atâtea circumstanțe atenuante. Dar ziarele au fost așa de crude cu ea.

Correspondent.

La chestia inspectorilor școlari confesionali.

— Voci din afară. —

Organizarea școlii noastre elementare cu temel și punerea ei în rândul celorlalte școli din patrie a fost totdeauna chestie deschisă și în fond prea puțin s'a făcut pe acest teren. Cauzele vor fi fost și vor fi și acum multe.

Sărăcia poporului de o parte, împrejurări atârănătoare și neatârănătoare de voința conducătorilor ei de altă parte au făcut, ca școala noastră primară în cele mai multe ținuturi să nu poată lua avântul necesar.

Între alte cerințe s'a scos la iveală necesitatea creerii unor posturi de inspector școlari și la Sibiu s'a și instituit și întregit un post de inspector general al învățământului din arhidieceză, — mi e teamă însă, că între actualele împrejurări aceste dispoziții nu vor putea satisface nici pe departe așteptărilor noastre.

Să luăm lucrul așa cum este el. Școala confesională are și până aci o sumedenie de autorități cari stau ca sabia lui Damocle deasupra capului său. Are în imediata apropiere sinodul parohial ca susținătorul ei, comitetul parohial ca scaun școlar, directorul școlar, apoi protopopul ca inspector districtual de școli, comitetul și sinodul și congresul, inspectorul reg., autoritățile comitatene și ministrul de culte, toate acestea cu puteri bine definite.

Ce ar fi deci să mai înlocuiască inspectorul general și ce să lucreze pentru a da nou avânt învățământului?

Ar fi greu să dai răspunsul la aceste întrebări în actuala stare de lucruri.

Dintre ideile sulate până aci singură ideea dlui Groșoreanu ar fi ducătoare la scop, ca adecă în fiecare tract protopopesesc să fie unul dintre cei mai buni învățători însărcinați cu vizitarea școlilor și supravegherea mersului instrucțiunii în general.

S'ar obecționa poate, că neavând acesta autoritate față de colegii lui, rezultatul n'ar fi cel așteptat. Dar dacă vom lua lucrul așa cum este, ne vom încredința că ideea e bună.

Să nu uităm, că fiecare om are în sine ambiția de a se valida și el, de a fi și el acela ce trebuie să fie și prin urmare neforțat își va împlini datoria.

În privința asta putem lua exemplul dela școlile de stat cari risipite prin diferite comune ale țării, afară de scaunul școlar, compus de multe ori și acela din persoane cu totul străine de orice cunoștințe pedagogice și afară de inspectorul reg. care poate numai odată în an le poate cerceta, fac destul de bun progres, pentru că fiecare învățător îne la datoria impusă lui.

Și-apoi dacă între învățători, ca între oricari funcționari, vor fi ici coala și de acela, cari din o împrejurare ori alta nu vor satisface destul chemării lor, toate autoritățile cele multe confesionale și de stat care atârână de-asupra capului său îi vor putea face mai simțitor, mai conștient, mai stăruitor întru împlinirea chemării?

Nu, de bună samă nu. Din contră, o povăț colegială, dată cu bunăvoință, totdeauna va fi mai bine primită.

În altă parte trebuie dar să ne îndreptăm grija noastră, dacă vorba e să-i dăm învățământului popular nou avânt. Legi școlare avem bune, autorități destule, să ne facem socoteala cu alte neajunsuri cari se pun luntre-punte în drumul de înaintare al școlii noastre. Pe lângă un edificiu de școală corespunzător, se cere în primul rând, ca o condiție absolută, ca *prelegerile să fie cercetate regulat din partea tuturor acelor cari cad sub obligamântul școlar, căci aici este punctul cel mai de competenție în jurul căruia se învârtte aproape întreg nesuccesul școlii noastre.*

Autoritățile școlare cele mai apropiate și cele mai îndepărtate să și îndrepte activitatea lor într'acolo, ca toți cei obligați la școală, să cerceteze prelegerile fără abatere, dela început până la sfârșit, și fără nici o considerare la motivele de multe ori de ris, ce se aduc pentru a se sustrage dela învățământ. Pe toți să i împingă către împlinirea datorinței și atunci am făcut primul și cel mai serios pas întru ridicarea culturală a obiditului nostru popor.

Dacă vom împlini aceasta și dacă și învățătorul școlii noastre îl vom da puțința de tral cinstit după postul lui, ca să nu fie bătut de lipse și griji, atunci să fim s'guri, că învățământul nostru primar va intra în o nouă ogașe și va răspândi lumină cu mult mai intensivă decât până aci.

Nic. Simulescu.
inv. în penz.

Scrisori din Paris.

Comandorul legiunii de onoare. — Premiul Jean Moréas. — Premiera d-rei Gil-May. — Un scriitor român. — După 14 Iulie. — Obsesiune.

În urma cererii primului-ministru Bland și a ministrului de justiție Barillon, ilustrul academician Edmond Rostand a fost numit comandor al Legiunii de onoare. Demnitatea aceasta o mai poartă alți doi autori dramatici, Jules Claretie și Paul Hervieu. Precum a fost odinioară cel mai tânăr academician, Rostand este astăzi purtătorul cel mai tânăr al cravatei de comandor. Distincția aceasta l-a fost acordată la sărbătoarea lui 14 Iulie, cu prilejul plesii »Chantecler«.

Alți scriitori iluștri ai Franței nu sânt decât ofițeri ai »Legiunii de onoare«. Și aceștia sânt: Anatole France (care nu și pune nici odată floarea roșie la butonieră) Paul Bourget (care o pune foarte mult, aproape mereu), Lavedan, Marcel Prevost, Briex Henry, Bataille, Jules Lemaitre,

Jean Aicard, Cajus, Abel Hermant și a. în cea mai mare parte membrii de ai Academiei! Fiindcă vorbim de »cravate«, e locni să amintim că după Rostand, cel mai înier demnitar ai acestui ordin sânt: locolentul-colonel Bernard și Georges Payelle, procuror general pe lângă Curtea de conturi.

Regretatul poet Jean Moréas a instituit un premiu de două mil lei, care se va decernă în fiecare an celui mai talentat dintre poeții francezi. Executorii testamentari ai lui Moréas sânt cu noscuții scriitorii Maurice Barrès și Henri de Regnier, cari vor dispune în fiecare an, fiecare în rândul său, de premiul Moréas

Donmisoara Gil-May, tânără poetă franceză a fost distinsă zilele trecute cu premiul Jacques Normand (800 lei) pentru romanul său liric »L'Agresta«. Cel cari au avut norocul să cunoască dinainte acest roman liric — a cărei acțiune se petrece în Grecia veche — nu pot decât să se bucure de meritata distincție ce sa făcut d-rei May. Și trimitem, și pe această cale, felicitările noastre.

În foiletonul ziarului »Presse« a apărut trei zile în șir o »nuvelă română« iscălită de comocutul autor român I. M. de Ibrabowzky. Nuvela poartă titlul »Helène« și e povestea unei dragoste nenorocite a d-soarei Elena, care se simulează în heleșteul dela Băneasa.

Am vărsat multe lacrimi citind această nuvelă a ilustrului scriitor Ibrabowszky și după am citit-o și mi-am șters lacrimile, m'am întrebat: — Mă rog, cu cine am onoare?

A trecut și 14 Iulie cu cortegiul său de hoțari și danțatori, cu ghirlandele lui de flori în plină stradă, cu mulțimea lui gătită în halne de sărbătoare, cu baracele, cu vuetul, cu paradele lui miștare.

Se schimbăse Parisul într'un bălcu imens, în care poporul se înghesula, cânta, urla. Și în cădura acestei zile de Iulie, supt un cer de părătec, pulbera de pe străzi plutea pe deasupra capetelor ca niște nori deși și înăbușitori. Un miros greu, mirosul mulțimei înghesuite, stăpânea văzduhul. Trotuarele frigau, sudoarea îmbrobona frunțile, un haos nedeslușit curerise orașul. Murmurul confuz al popoului se întredăia de chiote de ris ascuțite, de tunetul înăbușit al obelore, de sunetele stridente ale clarinetelor. Orchestre numeroase cântau pe la colțuri de stradă, în chioscuri improvizate. Pe vasele pietre ale Parisului părechile se învăteau în joc. Dar cheururile Senei erau calme, mai calme ca în totdeauna. Jos fluviul își rostogolea valurile turburi în care turnurile catedralei Notre Dame, și mai departe Luvrul, se oglindeau nepăsătoare. Câte o flașnetă doar înterupea tăcerea și ariile ei slabe, triste, ca un cântec din altă lume, pluteau pe deasupra Senei ale cărei valuri le prindeau, ca să le ducă departe, departe, de alungul malurilor ei incomparabile.

Intocmai ca un Imblânzitor de fiare ce ar deschide într'o zi solidele-i cuște, dând drumul la lumea largă celor mai lînște și mai jegerile animale din menagerie, tot așa ziua de 14 Iulie, în Paris, ziua blagoslovită a cerșitorilor de tot solul. Cerșitul e strict interzis în Franța: în amite zile ale anului însă el este permis. Ca o turmă de vite flămânde cărora li-s'ar arăta o livadă grasă, așa se năpusteau cerșitorii pe ulițele Parisului, amestecându-se cu mulțimea pestiță.

Vedeai numai mâni întinse, cu degele săgărite și murdare, cerând de pomană. O miță imensă amestecată cu silă te cuprinde la vederea ailor desmoșteniți.

Ceeace dă însă Parisului un farmec plăcut la zilele de sărbători, e gloata de atleți de bălău de scamatori, de înghiițori de săbi, de mănăstori de foc ce se produc în plină stradă, în adunatul publicului adunat în jurul cuvântării pline de spirit. Trotuarele mai că nu se văd de covorșe întinse de clovni și acrobați. Mulțimea privește admiră sau ride. Am ris și eu; și risul acesta în destindea nervii încărceați de atâtea bălău.

M'au îmbolnăvit însă stridentele clarinete ce sfășiau văzduhul în colțurile străzilor. Un cântec pei de arie, mai ales, nu m'a lăsat să dorm în

Mă chinuia, mă obseda. În clipa în care aceste gânduri el tot îmi văjăe prin creier. Când mereu în minte, îl fredonez la cafenea, pe stradă, prin grădini...

Că dureroase sânt obsesiunile de felul acestal câmpel de arie se răsucesce fără răgaz în cântecul miștel, vorbe strâmbe și fără rost și se îndrează în urechi ce într'un fonograf — veșeleas, și urlă, și urlă...

Ni aduc aminte că ascultăm într'o zi în Bucu. cântecul unui lăutar, câteva cuvinte zise cu cântecul cel mai țigănesc și au clădit locuința te. în bietul meu creier. Ziua, noaptea le re. necontenit. De mă așezam la masa de lu. ca să scriu ceva, încremeneam în fața hârtiei murmurând cu încăpăținare cântecul țiganu. întocmai așa cum îl auzisem din gura lui. De la alară, îmi legam vorbele de picăturile de și mi-se părea că ploaia le cânta odată cu...

Această lucră se întâmplă cu tic-tacul pendulei în cui. În vremea mesel, crâmpeliul de cântec nu se părisea. Cântam mergând pe stradă, cântam când, cântam într'ună, cântam desperat, cu lacră. în ochi, tâmpit de atâtea obsesiune.

Într'o zi, la un concert în familie se cânta Beethoven. Pianista ataca clapele cu măiestrie. Ce vedeți ea s'a întâmplat atunci cu mine?.. Păcă. sul de cântec țigănesc îmi juca în minte cu zăie. Ce rău mă simțeam! Marele Beethoven nu și avea nici o putere asupra mi; din mormân. și său sigur că se încrunta la mine. Și am buf. într'un ris idiot și am ieșit din salon sguduit în hohote, în spalma și indignarea celor de față. Carinetul de ieri, din rue des Écoles, îmi face reș efect...

Tristan.

Discuția indemnității

— Ședința de Luni a Camerii. —

Președintele a deschis ședința în prezența celor 5, zi cinci deputați. Numărul abia s'a urcat la 40 — când erau mai zăși de față.

Discuția nu oferă nici un interes și se face mai mult de formă.

Azi au vorbit patru oratori, cei din urmă patru cari au fost anunțați. Lucruri noi n'a spus nici unul. Numai justhistul Bikády a vorbit să fie original, recunoscând că dl Șt. C. Pop a avut dreptate când s'a plâns împotriva volnicilor guvernului, — recunoscând, însă, în același timp că și contele Tisza a avut dreptate când a spus că așa trebuie să se procedeze față cu noi.

Mâne probabil se va sfârși discuția indemnității.

Ședința e prezidiată de vicepreședintele Návay János. După aprobarea ședinței trecute se intră în discuția indemnității.

Bikády Antal (justhist) nu votează indemnitatea, fiindcă n'are încredere în guvernul acesta, care s'a făcut slugă a Vienii (Sgomot). Șile țintă lumea cu ce mijloace a ajuns acest guvern la majoritate. Înzadar se vor contesta marșalele la Curtea de casație, legea curială e atât de confuză încât lasă deschise sute de uși de căpare.

Președintele: Rog pe d. deputat să rămână în chestie (Sgomot).

Eitner: Motivează de ce n'are încredere în guvern (Vocificări în dreapta).

Despre naționalități.

Bikády A: Guvernul acesta n'are un program național propriu, ci un program pe care i-l'a dicit Viena (aprobări în stânga. Sgomot).

Guvernul nu face nimic în interesul poporului, și aceea se aduce atât de des pe tapet chestia naționalităților! Așa vrea guvernul să arunce ni. în ochii unghrilor. Partidul guvernamental a

ațătat și el naționalitățile împotriva partidului independent. Așa s'a întâmplat la Szarvas, între slovaci (Sgomot. Protestări).

O voce (în stânga): Da i-ați ațătat!

Bikády A: Dl deputat Șt. C. Pop are dreptate când afirmă că partidul național a fost înfrânt numai prin volnicie. Dar are dreptate și contele Tisza, când face apel la Ungurime să rămână unită. Trebuie să uzăm însă numai de mijloace legale. Statul ungar are destulă putere pentru a nu fi nevoit să se serviască de act de volnicie.

Analizează apoi proiectul de indemnitate și încheie cu declarația că nu primește proiectul.

Alți oratori.

Frey János: Nu vrea să întindă discuția și la cuvântul numai silit de partidul său (Ilaritate). Combate guvernul, vorbește despre alegeri și politica democratică a partidului popular, despre ius placeti. Nu primește proiectul.

Kun Béla (justhist) vorbește contra proiectului.

Novák Dániel (țărănist) apără interesele clasei țărănești. Cere reformă a impozitului funciar, a dării de acte și introducerea impozitului funciar.

Ședința se ridică la orele 2 d. a. Ședința următoare mâne, Marți.

Furtuni mari pretutindeni.

Din Italia de Nord și din Germania de Sud vine știrea unui ciclon îngrozitor, urmat de ploi torențiale, cari au făcut pagube enorme, pustiind ținuturi întregi și nimicind tot rodul câmpurilor.

În Germania ciclonul n'a secerat nici o viață de om, în Italia însă aproape o sută de oameni și-au găsit pieirea în furia elementelor deslănțuite.

Iată știrile telegrafice ce le primim:

In Italia.

Milano, 25 Iulie. Sâmbătă după amiază s'a deslănțuit, între orele 3 și 4 d. a., o furtună îngrozitoare asupra ținuturilor întinse din jurul Milanului.

Ciclonul a răsturnat coșurile fabricilor, a descoperit casele, a îmburdat zidurile. Nu e casă care să nu fi suferit pagube mari.

În Solaro s'a prăbușit o fabrică, îngropând supt mine 14 muncitori.

Milano, 25 Iulie. Rapoartele oficiale sosite până acum constată până acum 50 de morți și mai multe sute de răniți. Comuna Soranno și jurul ei a suferit mai mult.

Pretutindeni, ciclonul a fost urmat de ploaie torențială amestecată cu piatră. Pe alocuri gheața avea greutate de un sfert de chilogram. În ținuturile băntuite a fost concentrată miștile.

In Germania.

Berlin, 25 Iulie. Ținuturile de lângă Rhin au fost băntuite de un mare uragan. Un vânt năprasnic s'a pornit din Germania de Nord, măturând tot ce întâlnea în drumul său. Coperișul catedralei din Nürnberg a fost luat de vânt și dus departe.

Vântul a fost urmat de ploaie, care a ținut mai bine de 4 ciasuri. În Köln apa a inundat gara centrală, încât călătorii nu s'au putut coborî din trenuri.

Jerife de om nu sânt de înregistrat.

Inundație în comitatul Arva.

Din Alsó-Kubin se telegrafiază că în noaptea de Sâmbătă spre Duminecă, deasupra comitatului Arva s'a deslănțuit o furtună mare.

Ciasuri întregi s'a descărcat asupra acestor ținuturi o ploaie torențială, care a făcut din pârâiașele cele mai multe poduri.

Ușișle comunelor sânt acoperite de ape. Câmpurile sânt lacuri întinse.

Pagubele sânt enorme.

Conflictul pentru „Lupta“.

»Lupta« apocrifă, făcută de Birăuț și doi oameni ai lui, urmează să apară în ciuda opreliștei părintelui Lucaci. În numărul ei cel mai recent ea face loc de o pagină noului ei director Birăuț care aici expune cauza conflictului. Din expunerea lui Birăuț chiar reiese neîndoios că el a încercat să se erijeze stăpân peste redacție și a refuzat să publice manuscrisele a doi dintre redactorii ziarului — pentru motivul că unul dintre ei »intrigă« contra sa, iar celalalt i-a luat apărarea. Toată »intriga« este că oameni cinstiți nu s'au putut simți bine în comunitate cu Birăuț și au căutat un fel de desfacere onorabilă de el. Birăuț spre a-i preveni, i-a scos *brevi manu* din redacție — spre cinstea celor cari i-au dat această putere...

Iată ce povestește Birăuț:

În redacția »Luptei« a intrat nu de mult un membru din numita clică. Un tânăr absolvent de teologie, care pe deasupra se mai iscălește și student în filozofie, pentru care titlu mai ridică unul din cele mai frumoase stipendii ale Archidiecezei, din care sumă adăugind și lea de 200 coroane dela »Lupta« poate să bată de 4 ani birturile și cafelele din Budapesta, fără să fi făcut vre-un examen. Destul, că acest membru marcant al numitei clicării, dela intrare a lucrat într'acolo ca să facă cât mai multă divergență între mine și redacție. Ținea conventicole în contra mea și se folosea de toate ocaziile ca să-mi poată strica și să înstrăineze factorii conducători de mine. Cea mai potrivită ocazie a aflat-o săptămîna trecută cînd la denunțul unui lucrător tipograf concediat, fost redactor responsabil, mă trage la răspundere în termenii cei mai obraznici, că oare este adevărat, că eu l-am sfătuit pe numitul să nu primească răspunderea pentru un articolăș improcusuat pentru calomnie, scris de numitul domn. Fapt e, că fostul redactor responsabil s'a făcut cenzor peste manuscrisele intrate și aproape în fiecare zi îmi spunea, că el pentru cutare articol nu răspunde. Eu l-am sfătuit, ca să meargă la redacție și să spună ori să abzică, căci eu presiune asupra lui nu fac.

Nu peste mult l-am și concediat pe acest domn care de atunci se făcuse frate de cruce cu redacția și îndeosebi cu dl din chestie.

Discuția asupra acestei afaceri s'a făcut în prezența părintelui Lucaci, care ca de obicei, n'aveau nici un cuvînt la toate acestea. Dar nu e destul aștia, ci după retragerea acestui domn în camera dealătura, cînd eu pretindeam satisfacție dela părintele Lucaci, sare vechiul meu »amic«, șeful redacției, acest bradip al ziaristicii rominești, care abia cu 5—6 zile îmi referase despre conventicolele ce se țin contra mea, și spre cea mai mare surprindere declară tot într'un ton atît de obraznic, că și el mă ține pe mine capabil la asta, pentrucă înainte cu 4—5 ani l-au băgat și pe el nevinovat în temniță ca să mă scap pe mine. Fapt e, că pentru doi articolași unul scris de mine, și altul de domnul șef-redactor, fiecare din noi am fost judecați la 14 zile închisoare. M'a surprins, că abia acu îmi descopere această durere a lui și nu mai înainte.

Mi-se aduce deci cu un anumit scop acuză atît de gravă, — fără să primesc satisfacție — atunci, cînd de trei ani tocmai eu stau în continuă hărțuială cu procurorul, apărînd interesele fiecăruia, dovadă că dintre redactorii »Luptei« nici unul n'a ajuns de trei ani pe banca acuzaților.

Și fiindcă n'am primit satisfacția cerută mi-am luat-o eu. Am declarat că pînă cînd mi-se va da satisfacție închid coloanele »Luptei« pentru acești doi domni și nu primesc nici un manuscript dela ei pentru gazetă.

M'am ținut de vorbă.

Părintele Lucaci pretindea însă să public și scrișele lor. Și după un nou refuz mi-a scris următoarele șire:

Domnule Birăuțiu!

Ce faci, e foarte incorect. Reîntra-ți în fire. Nu confunda cauza publică cu afacerile D-tale private.

Budapesta, 18 Iulie 1907.

Dr. V. Lucaci.

Eu credeam că părintele se va sili să aplaneze chestia în mod drept, dar dînsul s'a lăsat cu desăvîrșire influențat de oamenii, cari crezuseră, că și-au ajuns acum scopul meschin ce-l urmăreau de mult, ca să provoace ruptură între mine și partid. Și abia la 24 ore după scrisoarea de sus, citesc în »Tribuna«, —

asta la vre-o câteva minute după ce ne înțeleserăm prin telefon cu președintele clubului deputaților, ca să aplanăm chestia în mod pacinic, — declarația la ale cărei cuvinte de introducere nu era permis să-și dea învoirea părintelui Lucaciu, căci scrisoarea mai de sus arată, că chestia a privit-o dela început de o afacere privată.

»Redactorii« Luptei.

Cine fac *Lupta* apocrifă? Dol tineri, unul Liviu Popescu, iscălește *student*, deși pe cât știm nu a trecut încă bacalaureatul e cumnat cu Birăuț, altul *Vasile Vlaicu*, un biet om inofensiv care își datorește existența materială lui Birăuț. Amândoi pretind a fi făcut parte din redacție. În realitate Popescu a fost corector și Vlaicu funcționar la administrație iar acum au fost înaintași de Birăuț la rangul de redactori supt șefia lui Birăuț, bine înțeles. Nu putem decât să-i compătîmim pentru situația asta deplorabilă în care i-a pus pe amândoi nevoia.

»Declarația« lor nu poate fi făcută de el. Obrăznicia tonului și bănuieilor perfide e a lui Birăuț și ne credem dispensați a mai răspunde la astfel de josnicii

Pentru »Drapelul«.

S'a găsit — lucru foarte regretabil dar și caracteristic — un confrate, »Drapelul« care să nu vadă în toată afacerea asta, decât o »nouă ceartă« între ziarul nostru și cel din Budapesta. Pentru a arăta îngustimea și stupiditatea acestei păreri, venită din răutate, vom repovesti lucrurile.

Ce s'a întâmplat? Într-o seară, corespondentul nostru din Budapesta ne transmite prin telefon din însărcinarea părintelui Lucaciu cunoscuta declarație prin care dânsul aducea la cunoștință hotărârea ce a luat de a suspenda apariția »Luptei« și a »Poporului Român« și de a interzice lui Birăuț scoaterea ziarelor.

Ziarul nostru a fost solicitat să publice declarația părintelui Lucaci, nu a comis deci vre-un act de indiscrețiune, nu a »tirit« în publicitate o afacere împotriva voinței litigantilor.

Pe cât am văzut noi lucrurile și le va fi văzut orice om nepreocupat, ne găseam în fața unui conflict dintre Birăuț și delegatul partidului prin urmare partidul însuși. În lupta asta era firesc să uâm partea acestuia din urmă când el însuși declară că, hotărârile sale au fost luate »pentru considerajii de ordin superior cari ating cinstea cauzei naționale, devenind de o actualitate ce nu se mai poate amâna« și se recunoaște că este o »dorință generală a românilor de a reorganiza ziarul partidului național românesc«.

Am crezut că orice ziar românesc este dator a da mână de ajutor partidului la executarea acestei hotărâri de curățire definitivă a ziarelor sale. Datoria asta i-ar fi incumbat și confratelul din Lugoj. Dar el a crezut de cuviință o vedea în afacerea asta decât o ceartă între... »Lupta« și »Tribuna«, pe când chiar redacția »Lupta« intervenise pe lângă noi ca să o sprijinim în conflictul acesta.

Ni-s'a aruncat și învinuirea interesului material sau moral de rivalitate contra *Luptei*. Adevărat că ar putea exista un asemenea interes, și dacă l'am urmări, ar trebui să-l sprijinim pe Birăuț. Căci fiind vorba de reorganizarea confratelului din Budapesta, adică crearea unui ziar mai bun, mai mare, mai influent ca până acuma, interesul nostru de rivalitate ne-ar dicta să sprijinim pe cel ce formează piedica acestei reorganizări pe Birăuț, fiind siguri că perpetuarea legăturii compromițătoare cu el nu poate fi decât în dezavantajul *Luptei* și prin urmare și în folosul nostru.

»Drapelul« a crezut că afacerea asta este o simplă ceartă între Birăuț și d. Bocu. Protestăm mai întâi împotriva acestei înșinuării care îi face lui Birăuț cinste de a fi pomenit cu d. Bocu la

un loc. De-altcum »Drapelul« s'a păcălit. D. Bocu lipsește de mai bine de o lună de zile din redacție și va fi aflând din gazete de incidentul întreg.

Ați »pândit« prea bine de data asta, confratilor și ați văzut și ce nu este.

Pândiți înainte, cine știe ce halucinații vor mai eși...

Răspuns la o »lămurire«.

»Editorul« ziarelor »Lupta« și »Poporul român« publică în numărul de Duminică al »Luptei« (publicarea căreia i-a fost interzisă) o lămurire foarte misterioasă în care face și istoricul »Luptei« și pomenește și de mine care am fost unul dintre membrii redacției aceluia ziar.

Țin să constat câteva inexactități, convins că constatarea lor nu va fi inutilă în judecarea conflictului ce s'a ivit între »editorul« Birăuț și partidul național reprezentat prin secretarul său dl Dr. Vasile Lucaciu.

1. Dl »proprietar de tipografie« Birăuț afirmă că aș fi fost »șef cu drepturi nelimitate de dispunere« al ziarului »Lupta« și că prin oamenii »puși supt mâna mea« s'ar fi risipit în curs de 3/4 de ani suma de 76.000 coroane.

Țin să constat înainte de toate că n'am fost niciodată »șef cu drepturi nelimitate« al ziarului »Lupta«, fiindcă după plecarea dlui Augustin Paul, fost vreme de 2 luni directorul ziarului — fiecare membru mai marcant al clubului parlamentar deznase pe câte un membru al redacției drept »adevărat șef«, care avea să primiască îndrumări de-adreptul dela club. Stările aceste... neclare s'au perpetuat, au mai intervenit și alte momente și rezultatul final e conflictul izbucnit zilele trecute.

E, însă, adevărat că s'au »risipit« (vorba e a dlui »proprietar de tipografie« și actual director al »Luptei«) mai bine de 76.000 coroane, — cari au intrat însă, cu excepția unei mici părțicele, în buzunarele dlui »proprietar de tipografie«. Cheltuielile tipografice ale ziarelor »Lupta« și »Poporul Român« se urcau uneori (pe vremea luptelor parlamentare) la 2400—2500 coroane pe săptămână. Cheltuielile normale erau însă cel puțin 1500 de cor. pe săptămână, — în afară de cheltuielile de expediție: mărci poștale, adrese, etc.

Socoteala o poate face ușor oricine vrea...

2. Dl »proprietar de tipografie« pomenește și de un fel de conspirație urzită împotriva lui. O »clacă«, din care — afirmă — că aș fi făcut și eu parte, — cerea *capul lui* pentru a pune mâna pe gazetă.

»Clacă« e o închipuire a dlui »proprietar de tipografie«, care a făcut propoziții de tovărășie la gazetă atât mie, cât mai tîrziu și dlui O. Goga din Sibiu, — dar a fost refuzat.

3. Neînțelegeri între redacție și tipografie au existat dela apariția »Luptei« aproape fără întrerupere, pentru că dl »proprietar de tipografie« (cum îi place să se iscălească acum cu atâta modestie... bine plasată) nu s'a mulțumit niciodată cu rolul de tipograf al ziarelor, ci avea aspirații de șefie nu numai materială (la care a și ajuns), ci și la șefie intelectuală. De aici o mulțime de mici frecări interne, cărora partidul n'a știut sau n'a voit să le pună capăt.

Nu știu întrucât e înțemeiată învinuirea, ce i se aduce acum dlui »proprietar de tipografie« și care a fost cauza conflictului de acum: denunțarea autorului unui articol improcesuat.

Fapt e că în 1908 a îndemnat pe redactorul responsabil de atunci d. Vasile Macrea să denunțe că autorul unui articol improcesuat nu e el, ci dl Gheorghe Stolca cu care dl proprietar de tipografie trăia în relații rele). În urma acestui denunț, dl Gheorghe Stolca a și fost condamnat la 1 an și 6 luni închisoare și arestat imediat.

4. Dl »proprietar de tipografie« spune că mine »mă trecuse norocos peste pragul redacției«.

Fapt e că eu am stat în serviciul ziarului »Lupta« 1 an și 6 luni, câtă vreme ziarul acesta a fost proprietatea partidului. În momentul în care domnul »proprietar de tipografie« a făcut un articol de raport cu tendinți personale — am încetat de-a mai scrie la ziar și după ce cei chemați au amînat lămurirea situației de pe zi alta, am eșit din redacție, deși în repetate rânduri am fost rugat ca și până la aplanarea conflictului să rămân redactor al ziarului, însă eu nu m'as fi obligat a merge în redacție.

5. D. »proprietar de tipografie« are și un generos: — mă avansează la rangul de redactor șef al »Tribunei«, — calitate ce n'o am și nu râvnesc s'o am. Cu toate acestea îl mulțumesc. Regret însă că însușirile lui intelectuale mă îndreptățesc să l înaintez și eu pe d. sa.

Restul »lămuririlor« nu mă privesc.

Ar fi de dorit însă ca măcar acum să dovediască mai multă energie și demnitate decât în trecut și să curme o situație anarhică și teribilă.

Iosif Schiop.

Cronică pedagogică.

Părerii cu privire la planul de învățămînt oficial.

III.

Pre cum lipsesc în plan aceste considerații generale așa nu se găsesc vederi speciale pentru fiecare disciplină, căci cele câteva rîndulețe puse în fruntea diferitelor studii, spun lucruri atât de cunoscute, încât tot așa de bine ar putea lipsi, fără să rezulte din aceasta o pagubă fie că de mică. E adevărat că aceste vederi generale și speciale lipsesc și în planul școlilor surorilor și în cel săsesc. Ceea ce însă nu înseamnă de loc ca și noi să fa em asemenea, câtă vreme sîntem conștienți de nevoile noastre. Sașii își pot permite astfel de luxuri, câtă vreme dau învățătorilor lor în seminarii o pregătire pedagogică dintre cele mai temeinice și au la îndemîna literatura pedagogică germană, pe care o știu și o și folosesc nu în urmă constrîngerilor oficiale, ci urmînd îndemnul lor conștinții lor superioare.

După ce însă la noi nu se poate vorbi de așa ceva, aceste considerații speciale sînt absolut indispensabile. Indigitări cu privire la importanța fiecărei discipline, considerații metodice cu privire la știința pedagogică, ar fi de netăgădui totdeauna pentru învățătorii noștri, atît de puțin orientați. S'ar fi putut lua pildă și aici tot dela planul școlii, care are aceste vederi speciale pentru fiecare studiu, și încă deosebit de instructive. Așa d. e. asupra limbii maghiare se vorbește din punct de vedere pedagogic pe 34 de pagini, și numai după aceasta se dă materia de pertractat. Învățătorii unguri culeg din aceste expuneri învățămîntul nu se poate mai folositoare și sînt puși în situația de a ști ce importanță are fiecare știință și cum trebuie predat. Aceste expuneri sînt înlocuiesc foarte bine atâtea studii pedagogice speciale, pe cari învățătorii ar trebui, altcum, să le citească, pentru a se putea orienta în munca lor educativă. Firește că un învățător conștient, ch'ar cînd are aceste expuneri, nu se va dispensa de citirea acestor cărți. Vorba e că nu sînt conștienți, și pentru aceștia expunerile speciale sînt neapărat trebuitoare.

După aceste considerații generale să trecem la examinarea materiei din studiul religiei.

Pentru anul întâi sînt fixate cinci istorioare morale, Nașterea lui Isus și trei rugăciuni.

Istoriorele sunt bine alese. Pedagogia cere poveștile ca materialul cel mai potrivit pentru

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyad

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 25 Iulie n. 1910.

— **Preot și învățător rătăciți.** Duminică în 27 Iunie a. c. în comuna Hăghig (comit. Treiscaune) întrunindu-se sinodul pentru susținerea școlii române în prezența d-lui profesor *Nicolae Bogdan*, din Brașov s'a iscat o luptă înverșunată între popor de-o parte care insista pentru susținerea școlii și de altă parte între preot și învățător cari prin planurile lor ascunse și prin mijloace ispititoare intenționau a runcarea școlii în ghearele peririi. S'a aflat că preotul și învățătorul s'au înțeles cu notarul să treacă statului școala noastră și din pricina asta la sinod, poporul a protestat împotriva acestui plan. Atunci cei doi »conducători« pentru descoperirea faptei lor mârșave, au dat pe tânărul croitor Ion Moțoașcă pe mâna jandarmilor, supt pretext că el ar fi voit se agite pe români contra ungarilor bătându-și joc de imnul maghiar, ba ce-i mai mult și mai de plâns e, că au escortat cu jandarmii nu numai pe tânărul croitor ci aproape întreg sinodul. După un interogatoriu și după multele volnicii din partea jandarmilor, atât tânărul, cât și sinodul a fost liberat, așteptând tânărul și alți parochieni după cum i-s'a promis oșanda din partea autorităților politice. Toate acestea pentru că și-au apărat școala contra rătăciților. În schimb credem că va primi satisfacție din partea protopopului și a venerabilului Consistor, cari până acum au crezut toate acestor doi conducători. Acum ridicându-se vâlul și descoperite fiind planurile lor, credem că ne vor scăpa de acești conducători cu atât mai mult că mai sânt în contra lor și alte acuze mai grave, cari nu le publicăm temându-ne să nu se scandalizeze prea mult publicul.

Preoți, învățători ferțiți-vă de a cădea în abisul, în care au căzut acești doi uitați de Dumnezeu.

Eroii acestei întâmplări rușinoase au fost preotul Iosif Bucșa și învățătorul Alexandru Bucșa — pardon să nu greșesc, s'au mai bine zis nu-i ofensoz — Buksa Iozsef și Buksa Sándor cum obișnuesc ei a se numi și subscrie,

— **Victimă a alegerilor în spitalul din București.** Citim în ziarele din România: Deputatul naționalist român naționalist din Camera ungară, Dr. N. Șerban a sosit în București aducând pe tânărul român George Vlad din Mărgineni (Făgăraș), grav rănit de Impușcăturile jandarmilor unguri în timpul campaniei electorale, spre a-l interna în spitalul Brâncovenesc. Fiind în vacanță medicul au declarat că regretă că nu-l pot primi. Deputatul Dr. Șerban s'a adresat atunci președintelui societății »Carpații«, d. Ion Țetzu ca să intervină la I. P. S. S. Mitropolitul Primat Atanasie care după cum se știe este prim-e for al așezămintelor Brâncovenesti. D. I. Țetzu, însoțit de d. profesor Ion Babolanu-Droc au cerut o audiență I. P. S. S. Mitropolit, care i-a primit imediat.

Inaltul prelat a ascultat vădit mișcat de expunerea acestui caz și a ordonat imediat ca sârmana victimă dela Mărgineni să fie primită în spital.

— **Ministrul președinte al României la Cluj.** Citim în »Ujság« din Cluj că d. ministru președinte Brătianu însoțit de doamna au sosit Sâmbătă cu automo-

bilul la Cluj și au tras la otelul Newyork. D. Brătianu va merge — după cât spune ziarul — în Tatra unde va sta câteva săptămâni.

— **Pohod na Seghedin.** Azi în 25 a lunii cor. a intrat în temnița Seghedinului părinte D. Bogoevici, din Bănia, pentru o predică ținută în Rudăria cu ocazia unei alegeri bisericești. Vorbirea ascultată de aproape 300 de credincioși — cu toate că n'avea nimic de a face cu politica i-a adus d-lui părinte procurorul pe cap și a fost condamnat, cu toată fustlunea celor 14 fruntași, aduși ca martori, între cari era și Dr. Sirbu, notarul sinodului din pricină, — și s'a primit jurământul celor trel mameluci din Rudăria, al lui Burdea.

— **Apel către inimile românești.** Ni se scrie: În 19 Iulie c. un foc năprasnic a distrus munca adunată de zeci de ani a'or 26 gazde din Gurariului (cott. Sibiiu), pe cari i-a lăsat pe drumuri. Apelăm la inimile nobile, rugând a se trimite ajutoare cât de micl la adresa. *Primăria comunală.*

— **Alegere de protopop la Chișineu.** Azi a avut loc alegerea de protopop la Chișineu. Procedura electorală a fost condusă de P. C. Sa protopopul Roman Clorogaru și s'a făcut în deplină liniște. Rezultatul scrutinului e acesta: au obținut părintele *Vichentie Pantos* 35 de voturi, Dr. Gh. Ciuhandu 23 iar, părintele Alexe Popoviciu 7 voturi.

— **Se caută medic român.** Ni se scrie: Atragem atențiunea medicilor români asupra postului de medic devenit vacant în comuna *Semlac*. Concursul e publicat. Cei doritori de a competi, pot lua informații mai amănunțite din organul oficios. Ne am bucura mult de reușita unui român.

— **Câte Rome sânt pe pământ?** Faustini, geograf italian, arată că sânt numai puțin de 17. În Europa afară de cea din Italia, mai e una, un sătuc în insula Gotland (Suedia). În Asia este un sat Roma în India (în ținutul Shun, prov. Birma); în Africa este o Romă în țara Basuților. În Statele-Unite sânt nouă, cea mai mare (cu 30.000 de loc) în Indiana; alta e în Texas, alta lângă Niagara, etc. În America de Miazăzi este o Romă în prov. Nanquen (Argentina); una pe linia Bahía-Blanca și generalul Acha și alta în Țeara-de-foc.

În Australia este o Romă în Queensland și în Arhipelul malez alta. În Pomerania nouă a căpătat acest nume un puhoi de munte.

— **Discursul dlui Dr. Șt. C. Pop** rostit în discuția indemnitații îl vom publica în numărul popular.

— **Holera în Rusia.** »Le Journal« află la 13 (26) Iunie că'n Rusia de Miazăzi au fost în săptămâna ce se isprăvea în acea zi, 1796 de cazuri de holeră, din cari 719 morți.

La Rostof au fost în aceeași vreme 1255 de cazuri, din cari 384 de morți. Rostof e punctul cel mai bântuit.

Specialiștii ar fi prevăzând că holera din acest an e mai rea decât toate cele întâmplăte de 25 de ani încoace.

Țăranii nu pricep nimic și privesc pe doctori ca răspânditori de holeră. Nu vor să ia nici o măsură de pază și dorm în aceeași odaie cu bolnavii. Spitalele pentru bolnavii de holeră le păzește armata.

Din pricina sălbătăciei norodului, autoritățile se silesc numai a opri răspândirea boalei afară din centrele unde bântuie acum.

— **Di D. Sturdza sănătos.** Citim în ziarele din România: dl Dim. A. Sturdza a renunțat pentru un moment la intențiunea ce avea de a se reintoarce în țară.

Fostul președinte al consiliului de miniștri, care s'a restabilit pe deplin, va părăsi peste câte-va zile Parisul pentru a se duce cu familia la Laussana în Elveția.

(Va urma).

Vatra școlară, a. II nr. 5.

Abuzuri condamnabile. Ni-se cere publicarea următoarei rectificări: In Nr-ul 144 al »Tribunei« supt titlul »Abuzuri condamnabile« s'a publicat o corespondență și numele meu, în interesul adevărului, rog să publicați următoarele:

In sus numita corespondență să zice între altele, că elevul X Y nu s'a admis la examenul său. Subscrisul îndată ce-am declarat pe numitul elev nu-l examinez la nici un caz, în consecință am abstat și dela orice fel de participare la examenul lui.

Nici n'am dorit, nici n'am voit să asist la examinarea lui, căci o astfel de purcedere ar fi fost supt demnitatea mea. Deci șirele următoare: Profesorul Crăciunescu a voit să asiste și el la examen, dar elevul nu l-a admis, că pe cuvânt că n'are nevoie de auditoriu. Dorința i-a fost respectată; nu corespund adevărului.

Mulțămindu vă pentru publicare, semnez cu stimă, Knez 23 Iulie st. n. a. c. prof. **Crăciunescu.**

Ținem să constatăm și la acest loc că în corespondența din Sibiu corespondentul nostru a voit să arate numai alitudinea demnă ce-a avut-o dl profesor Dr. A. Crăciunescu, în această afacere.

Achitarea vandalilor din Pireu. Din Atena se telegrafiază că Tribunalul din Atena, în ședința sa de alaltăeri a dezbătut procesul pornit împotriva indivizilor, cari au provocat scandalul pe bordul vasului »Impăratul Traian« pe când se afla la Pireu.

Toți scandalagii au fost acițați.

Canonicul Baud. Din București ni-se scrie că părintele Baud a intervenit la palat spre a l-se permite să reintre în țară.

Acea intervenire n'a avut însă un rezultat favorabil, după cum n'au avut nici intervențiile făcute pe lângă guvern și legațiunea franceză.

Canonicul Baud a fost nevoit să renunțe la venirea în România și Vineri a părăsit Brașovul, plecând în sudul Franței.

Convocare. Onorații membrii onorari, fondatori și ordinari ai »Rennunii învățătorilor gr-cat. din comitatele Sătmar și Ugocia aparținători diecezei Gherlei« precum și sprijinitorii Instrucțiunii populare, sunt invitați a participa la a XIII-a adunare generală ordinară care se va ținea la 4 August st. n. a. c. în sala școlii confesionale gr-cat. din Avasfelső — Negrești (Tara Oașului). — Constantin Lucaciu, președinte, Ștefan Pop, secretar.

Teatrul »Urania«. Teatrul cinematografic »Urania« din Arad continuă să dea în fiecare seară o serie de tablouri foarte interesante și instructive. Din seria actuală remarcăm drama »Rienzi«, cel din urmă tribuna, care ni-se înfățișează în mai multe tablouri foarte reușite.

In program sânt luate, pentru variație, și mai multe puncte distractive.

x **Situația agronomilor** din punct de vedere cînd într'o zi poate produce munca alor două zile. Un lucrător harnic pe vremea coasei dacă are unealta bună și tăișul ascuțit poate produce muncă dublă fără să-și piardă vremea bătînd-o și ascuțînd-o. De aceea atragem atenția fraților noștri economi să bage de seamă la cumpărare și să nu se lase înduplecat ci se cumpere exclusiv numai coasa de diamant, care în Ungaria se află exclusiv numai la Terherek în Kaposvár. In cursul anului 1909 au ajuns la reușită frumoasă, căci din toate părțile au primit scrisori de recunoștință pentru funcționarea ei. Repetăm că se găsește la Frații Lengyel, Kaposvár.

x Publicul ce merge la Oradea-mare pentru ca să-și caute mobile moderne își ia osteneala, ca să privească marea prăvălie de mobile a lui Reisz Miksa din Oradea-mare, în edificiul »Sas«, unde se găsesc mobilele cele mai simple și mai frumoase, cu prețuri eftine fabricate în fabrica de mobile din B.-Ciaba al lui Reisz Miksa supt controlul personal al fiilor săi. Firma primește aranjarea de otele, internate și locuține întregi. Preoții, învățătorii, oficioanții de stat și comunali primesc favor.

? : Dentist român in Arad. : ?
VIRGIL MUNTEAN
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Cronica socială și artistică.

Serbările culturale din Teaca. Ziua de 31 Iulie n. 1910 va fi pentru românii din Teaca și jur o zi de mare însemnătate. In aceste locuri, unde toate numele comunelor pomenesc de sași și numai de sași, funcționează cu bune rezultate de un an de zile un comitet filial al societății fondului de teatru român, acum se constituie un nou despărțământ al Asociațiunii, directorul artistic și bursierii societății fondului de teatru împreună cu tinerimea din Teaca și jur vor da un frumos concert, și la sfârșit se vor sorți obiectele tombolei aranjate în favorul bisericii.

Toate aceste lucruri merită atențiunea oricărui român de bine. E de interes se vezi, ce progres au făcut românii în acest orașel în câteva decenii.

Atragem atențiunea asupra tombolei, ale cărei obiecte sânt podoaba artei românești. Lozuri pentru tomboză se mai găsesc de vânzare la epitropia bisericii.

Cei ce vor să participe la prânzul comun din 31 Iulie, sânt rugați a se anunța Dlui protopop N. S. Aron Teke.

»Astra« la Meșereac. Despărțământul Aiud-Teuș al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului, își va ținea adunarea generală în Megyerék-Meșereac — în 2 August stil nou 1910 la 3 ore postmeridiane în localul școlii greco-catolice pe lângă următorul program: 1. Raportul secretarului și al casarului. 2. Esmițerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoa telor, înscrierea de membri și Incasarea taxelor. 3. Citirea sau predarea disertațiunilor înșinate la prezidiu mai înainte de ședință. 4. Raportul comisiunilor. 5. Alegerea comitetului. 6. Eventuale propuneri, comisiunea verificătoare; închiderea șeninței.

La adunare sânt invitați toți membri Asociațiunii de pe teritorul acestui despărțământ, pe cum și toți ceice se interesează de literatura și cultura poporului român. Aiud, 21 Iuliu 1910. **Ioan Major**, dir. despărțământului.

Petrecere în Reghin. Curatoratul bisericii gr-cat. din Reghinul-săsesc invită la petrecerea de vară ce va avea loc Miercuri, 10 August n. în pavilionul din parcul orașului. Inceputul la orele 8 seara.

Petrecere în Basna. Tinerimea română din Basna și jur invită la petrecerea de vară ce va avea loc la 31 Iulie n. în otelul »Scălzilor« din Basna. Inceputul la orele 8 seara.

ECONOMIE.

Plata grânelor din Aradul-Nou

S'a vîndut azi		5 Iulie 1910.	
grâu 200 mm.	8.50 —	9 —	
orz mm.	5.90 —		
ovis mm.	6.30 —		
secară mm.	6.50 —		
păpașoi 200 mm.	5.30 —	5.40	

Prețurile sânt socotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 5 Iulie 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Orză nou	
De Tim	20 K. 60
Din comitatul Albei	22 » 90

De Pestă	20 » 40
Băncănesc	20 » 70
De Bacloa	23 » 40
Secară de calitate I.	14 » 20
Orzul de nutreț, calitate I.	12 » 70
Ovis de calitate I.	14 » 10
Oncuruz	11 »

BIBLIOGRAFII.

La librăria »Tribunei« se află de vânzare 10—20 fil. porto:

- Olariu I. Dr. Scrierile părinților apostolești
- Olariu I. Dr. Evangheliile după Matei, Marcu și Luca
- Olariu I. Dr. Evangheliile după Ioan
- » » » Explicata psalmilor din orologiu
- Olariu I. Dr. Intoducer în cărțile sante ale T. V. și N. ed. II
- Olariu I. Dr. Manual de Teologie dogmatică ortodoxă
- Olariu I. Dr. Epistola S. Apostol Pavel către Romani, Corinteni, Galateni și Efezeni

Poșta Redacției.

M. P. (Gross). Cauza că n'am primit portul d-tale e că nu l-am primit.

D. S. **Mărtin.** Mușumită publică num partea taxabilă se poate publica. Vă rugăm sași-vă administrației, care vă va comunica publicării.

Sebeș. Acelaș răspuns.

Pavel Roșuf, Nădlac. Recomandăm »Custuparul« de N. Nicolaescu și G. Stoinea plus porto 3/20 cor. Se poate comanda la rla noastră.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și c

„Wällischhof“ sanatoriu

aranjat după sistemul Dr. Lahm cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizice și dietitice (1 oră și jum. depă delă Viena) în regiune romantice și sănătoasă. Posta și telegraf:

Maria Enzensdorf (hei)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispozițiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturz

Credit pe ipotecă, pe cambii și pentru oficioanți mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 18

Telefon nr. 376.

ANUNT.

de a cumpăra o moșie, în vecinătate atât pentru parcelate cât și pentru economie. La această moșie și o fabrică de spirt cu un capacitate de 1500 hl., o moară de vapori de tutun în estinuere de 3500 hp. Cumpărătorii serioși sau mijlocitorii să trimită ofertele la avocatul Dr. J. Salgótarján.

Nou magazin de blănărie.

voare a aduce la cunoștința stimatului din loc și jur că, am deschis un magazin de specialitate, așezător, cele mai moderne cerințe

salatul contelui Nádasdy din Arad strada Forray.

in depozite: șaluri și blăni pentru căciuli și mășoane, apoi pentru și haine de călă-

etc. Primesc din orice lucrări și reparaturi, în-

pentru vară etc.

meu e să servesc

cele marfă și lucru

lingă prețurile cele

terate.

ed sprijinul on. pu-

mez

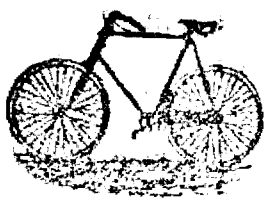
distinsă stimă:

Vás Géza

blănar.

Mașini de cusut pentru treburi casnice sau industriale, de cea mai bună fabricație.

biciclete și gramofone

se pot cumpăra cu prețuri moderate

și plătiți în rate favorabile la

Bodor Béla

magazin de mașini de cusut și biciclete la

Făgăraș, Str. Honvéd Nr. 11.

Asudarea mânilor! Asudarea picioarelor! Asudarea subțioarelor!

Încetează în decurs de o oră dacă folosiți:

„SUDORAN”-ul

a lui MOLNÁR.

Copile epistolelor de recunoștință sunt autenticate de notarul public

Stim. dle farmacist! Medicamentul „SUDORAN” comandat de la Dta, vă mărturisesc, e bun și mi a folosit. Primiți mulțămitele mele. Cu stimă. Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la „Duhul sfânt” Szombathely. Nu pot înțelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale „SUDORAN” contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătmător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. înretr., R.

St. Dle! Din „SUDORAN”, leac contra asudării picioarelor, mânelor și subțioarelor am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-l despre rezultat, l-au lăudat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Dle apotecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru „SUDORANUL” d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Dle apotecar! Am primit „SUDORANUL” comandat, contra asudării de picioare, mâni și subțioare. Credemă, că cine-l folosește după rețeta prescrisă, îl are de neprețuit. Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul „SUDORANUL” contra asudării de picioare, mâni subțioare, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că eu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie ci și străinătății, întrucât „SUDORANUL” întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Îți datorez mulțămită, că m'am scăpat de boala nepăcută, Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregătitorul:

Molnár János, apotecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 cor. 30 fl.

dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

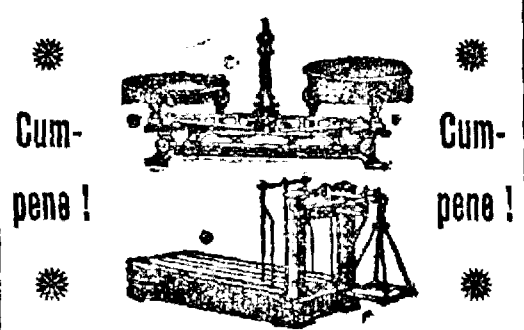
Nu mai „SUDORAN” prov. cu marcă să se primească.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboșală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere sau cumpărare să se provace că adresa firmei a fost în Tribuna.

In atențiunea proprietarilor de cumpene!

Am onoare a face cunoscut on. public că am depus cu succes bun repararea și pregătirea cumpenelor la școala industria și de metalurie din Arad și astfel ca reparator calificat pentru repararea cumpenelor primesc repararea a tot-felul de cumpene și a cumpene cu brațe egale, în forma

de pară, — zecimale, — centimale și pentru trăsuri, precum și semnarea punctuală a podurilor de 20, 10, 5, 2, 1 — și 1/2 kg. și legalizare alor. —

Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu d. stimă:

LUDOVIC SIRBU licențiar și măjer diplomat, D E V A, Laktanya-u: nr. 6.

ANUNT.

Carre de români harnici

să fie ca logofăt la moșie, iar să știe a conduce cu pricepere

Informațiuni la **N. Lupan**,

Calea Victoriei 24.

Un român în Karlsbad.

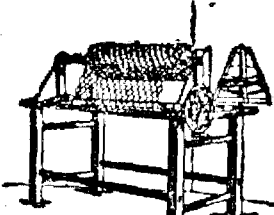
DR. ENEA NICOLA

la facult. din Viena. f. asistent boalele interne, exercită de

18 ani, consultă în

KARLSBAD,

„Billroth”, Sprudel-Strasse.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco. Premiat la 6 expoziții.

Dr. Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA” societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

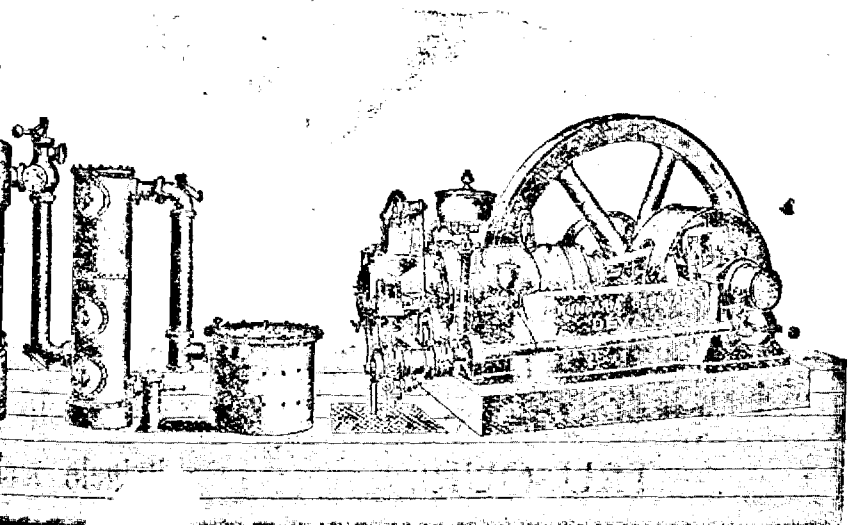
Tot-felul de mașini economice.

Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trile- rat, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500.

Plănuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor cu lumină electrică. Plănuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestrăe. Apaducte și fântâni.

Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de gheață, lăptării și fabrica de cașuri și repararea canelilor.

Stațiuni de automobile.

Primul atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate propriu zis: marmură, labrador, granit, stănit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

Atelierul special de reparat

al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzină, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Ariapuri p. trierat. Bastimente cu benzină, pompe-motor. Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Fitile magnetice. Unsoar. Material de condensajune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cerești catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios — Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

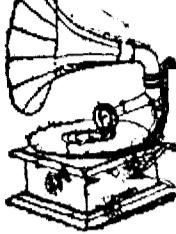

Mașini de scris **IDEAL** și **ERICA**
Gramofoaane

Mașini de cusut **VERITAS**

(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la specia **Barthelmie György**

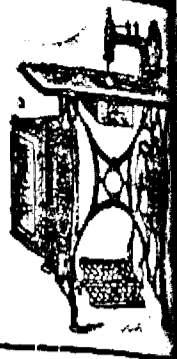
listul: **Brassó, Weisz M.-u. 23.**

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier — mehanic din Transilvania. —

Atelier pentru reparat mașini speciale de scris, de ori-ce sistem și fabricație, deasemenea aparate mehanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

Săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri și orice articole pentru spațiu

Luminări

de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de stearină a lui

Lorencz Károly

Arad, Str. Forray p. Nádas

ILUSTRATE
cu motive românești, vederi din Arad ș. a. se pot căpăta la **LIBRĂRIA** **TRIBUNEI** **IN ARAD.**

Să ne ferim de molii!!

In institutul de asigurare contra molilor din Oradea-mare a lui

Dozsa János

blănar

Nagyvárad, Passage Sass

— in fața teatrului »Urania«. —

Se îngrijese pe lângă prețuri convenabile, blane pentru femei și bărbați și blane de călătorie, covoare, boale și manșoane.

Magazin asigurat contra focului.

— — Cel mai bun remediu contra — —

● boalei porcilor și vitelor ●

e păsatul proaspăt. Pentru acest scop recomandăm cea mai nouă mașină a noastră pat.

„**LACI**” numai 20 cor.

Macină porumb și orice cereale, mare și mărunt. Se învârte ușor, petrece mult și e foarte trainică. Pe cias macină 20 de kilograme. — Se află la: —

FRAȚII BURZA marchitanți și negustori de mașini
— ARAD. Telefon 604. —

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

≡ Au sosit toate noutățile de primăvară: ≡

Materii admirabile in cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai iefteni ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru haine.

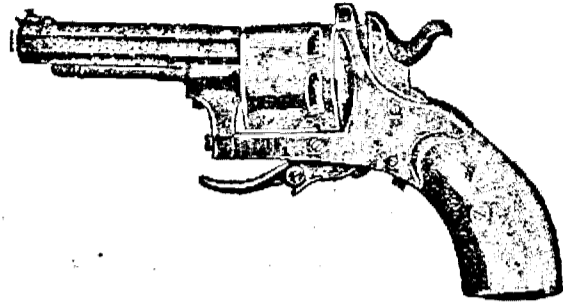
Rog să binevoiiți a privi vitrinele mele.

rații Burza

nr. telefonului 601.

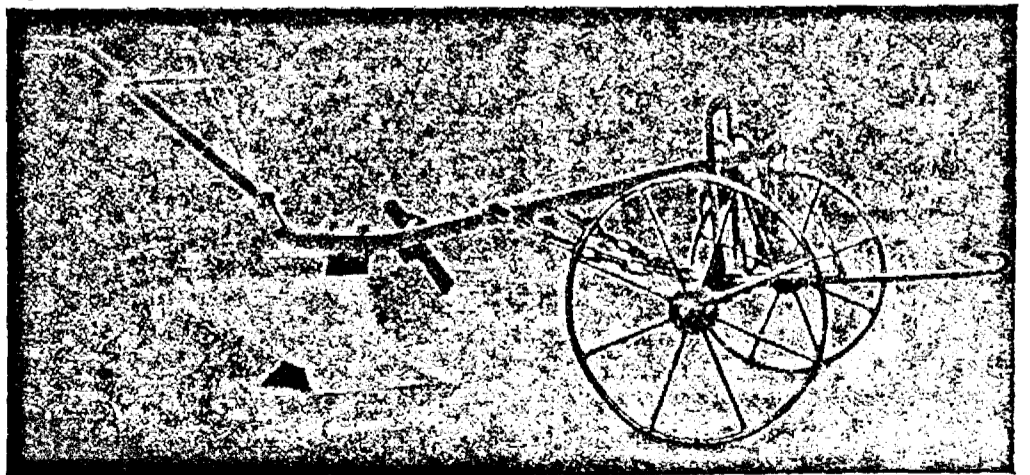
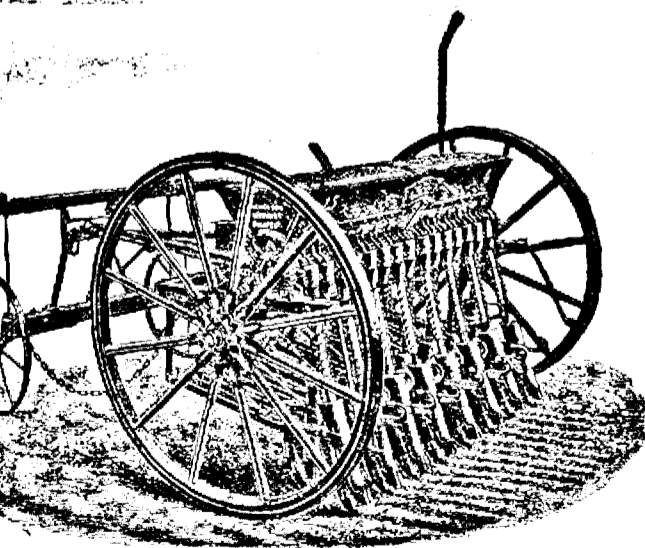
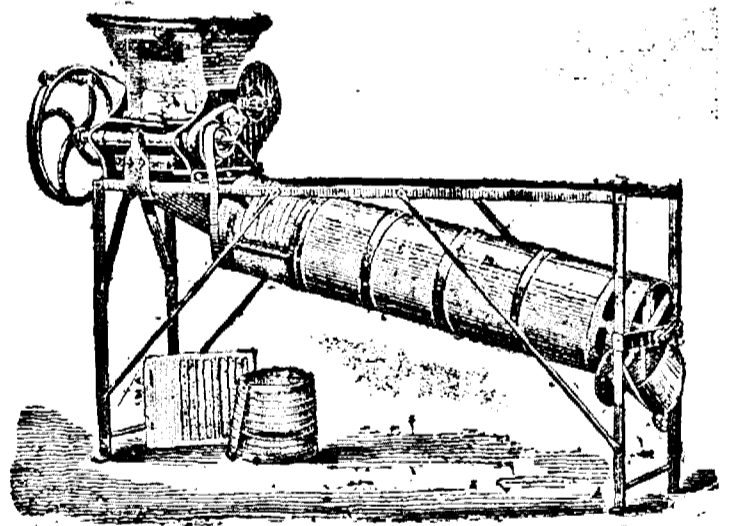
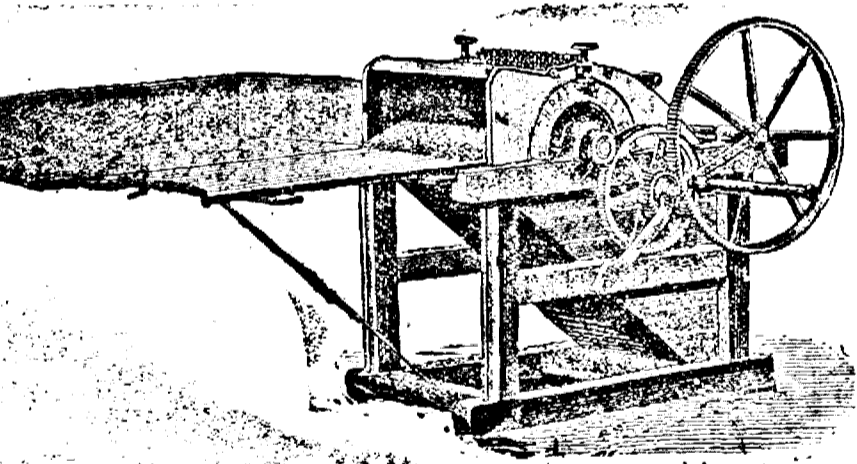
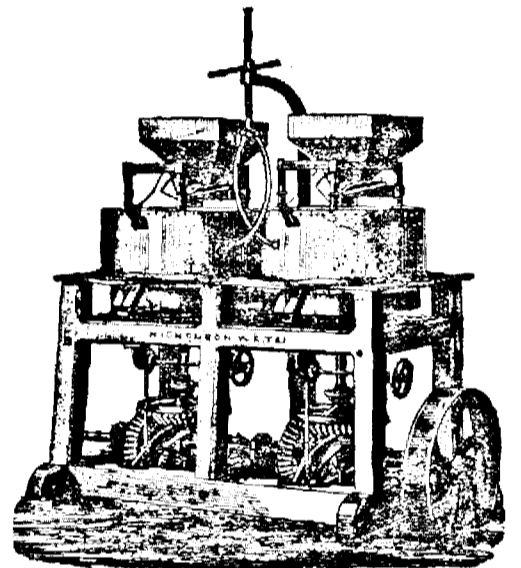
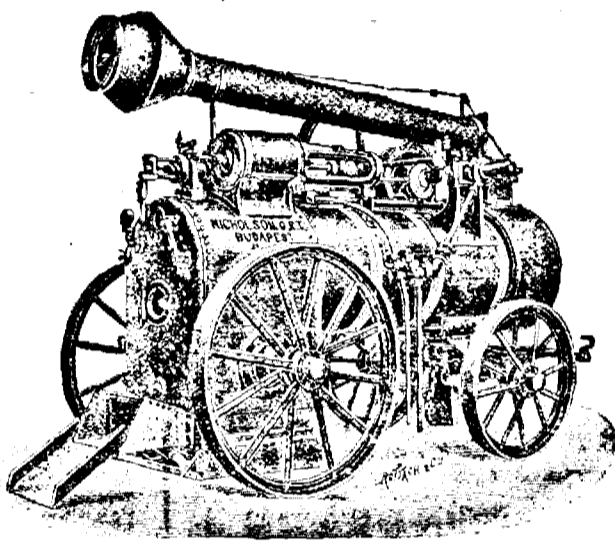
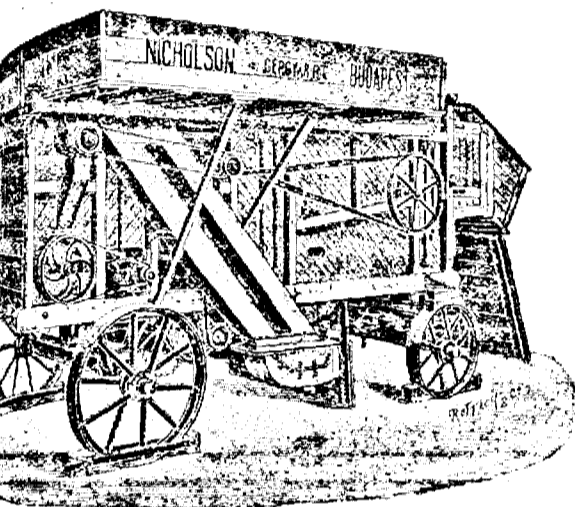
Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

rad, Boros Béni-tér 1.

mandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme**
telul de **mașini agricole** cu prețurile cele mai mo-
e și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

ra generală a fabricii de mașini Nicolson din Budapesta pentru garnituri de treerat și orice mașini agronomice.

garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru pri-
ca lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

== Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. ==

HOTEL SCHMIDT

HOTELIER GÜNDISCH M.

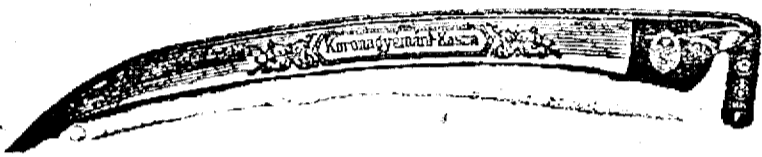
in
= SIBIU—NAGYSZEBEN, BAHNGASSE. =

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public voiajor că am luat în Sibiu, hotelul și restaurantul binecunoscut Schmidt, la o sută pași depărtare de gară. Mă voi nizu să pot găstiga încrederea și deplina mulțămire a on. public voiajor. Camere curate, mâncări gustoase, beuturi bune și curate, mese de biliard, ofer un cămin plăcut. Iluminație electrică. Recomandându-mă în atenția onoratului public semnez

Cu distincție
stimă: **Gündisch M.** proprietarul hotelului Schmidt.

Să ne credeți

că este în interesul D-voastră,
dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătăută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se gătesc între ele. Pentru trănicioșia fiecărei buciți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2-20 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. —
Comandele se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase
Kaposvár, Fő-utca 22 T. „Koronagyémánt”

Intemeiată la 1880.

Intemeiată la 1880.

Prima fabrică de ciment, gips și teracotă din Seghedin—Szeged a lui

Landesberg Mór

= Anteprișă de asfaltare. =

Primește orice lucrări din acest ram, ca: terase, canalizări, instalări de burlane din ciment usucarea pereților umezi, pavare fabricelor ș. a.

Plăci de marmoră și ciment

de diferite forme și culori în fabricație proprie.

Atelier de gravură lucrări de sculptură în ciment piatră artificială și teracotă.

Scări din marmoră artificială.

Bănci, Pedestale și Balustrade lustruite.

Mare asortiment de cuptoare din țiglă.

Material de edificat. Singur reprezentant al cimentului de Beocini, Românesc și Portland. Var în bucăți sau stins se trimite cu vagonul la orice gară.

Material pentru asfalt. Plăci de acoperit din asfalt.

Impleturi din trestie. Plăci de cățran.

Praf de piatră pentru frontispicii.

Material și țigle rezistente focului.

Pereți Rabitz. Țevi din beton cu brici.

Țevi din conforment de piatră. Plăci de faianță.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.